

datum: 29 maart 2023

Samenvatting standpunt

- De aanpassing van de toegankelijkheidsverordening is een stap in de goede richting. We ondersteunen de ambitie om eerder in het proces integrale toegankelijkheid aan bod te laten komen.
- Wel vragen we ons af of het per se nodig is dat een architect in alle gevallen attesteert dat aan de verordening is voldaan via het 'toegankelijkheidsverslag'. Een gemeente zou dat als opdrachtgever én vergunningverlenende overheid ook zelf moeten *kunnen* doen.
- We vragen nog eens goed te kijken naar het handavingsluik en de rol van Inter erin. Het naleven van de gewestelijke verordening toegankelijkheid dient prioritair te zijn voor de Vlaamse bouwinspectie en bovendien zou Inter ook uitdrukkelijk een rol moeten spelen in het proactieve deel van handhaving tijdens de uitvoering van de werken.

1. Aanleiding

Een goede toegankelijkheid van gebouwen met een publieke functie is vanzelfsprekend belangrijk voor mensen met een beperking, maar eigenlijk voor iedereen.

Sinds 2010 bestaat er een gewestelijke stedenbouwkundige verordening die nadere regels vastlegt over de toegankelijkheid van gebouwen met een publieke functie.

Enkele jaren geleden werd deze regelgeving geëvalueerd (zie [het eindrapport](#)). De voorliggende [Conceptnota](#) Toegankelijkheid vertaalt de gesignaleerde knelpunten in een aanpassing van de verordening

Bedoeling is dat de eerdere algemene principes tegen de zomer worden vertaald in concrete regelgeving. De VVSG zal dan om advies gevraagd worden.

2. Inhoud conceptnota

Volgens de [Conceptnota](#) Toegankelijkheid van de Vlaamse regering zal in de toekomst de aandacht voor toegankelijkheid naar voren in het vergunningverleningsproces worden getrokken. Dit gebeurt op de volgende manier:

- Toegankelijkheidsverslag

Een persoon die hiervoor erkend is zal straks, tegen betaling, voordat een vergunningsaanvraag die onder het toepassingsgebied valt wordt ingediend, moeten bevestigen dat de gewestelijke verordening wordt gerespecteerd. Bij gebouwen met een publieke functie zal dus, enigszins vergelijkbaar met een energieprestatiecertificaat, ook een *toegankelijkheidsverslag* moeten zitten dat verklaart dat de bouwaanvraag voldoet aan de Vlaamse toegankelijkheidsregelgeving. De omgevingsambtenaar neemt deze informatie vervolgens mee in haar of zijn eindadvies aan het college. Er wordt gedacht om aan architecten de mogelijkheid te geven zich te laten erkennen om dit verslag op te maken.

- Afwijkingen

Met name als het gaat om de renovatie van een bestaand gebouw zal het niet altijd mogelijk zijn om aan alle aspecten van de toegankelijkheidsverordening te voldoen. De te wijzigen regelgeving laat echter toe van de regelgeving af te wijken. Voortaan zal dit maar kunnen als er een advies van Inter binnen is. Inter is een Vlaams agentschap. Dit advies is niet bindend.

- Handhaving

Als het onverhoopt toch misgaat kan dit worden gesignaleerd bij Inter, een Vlaams agentschap. Die kunnen dan ter plekke komen kijken en een misdrijf dit doorgeven aan een handhavende overheid.

- Toepassingsgebied wordt verruimd

Daarnaast wordt de regelgeving wat vereenvoudigd door te sleutelen aan het toepassingsgebied van de verordening. Hierbij zal ook worden nagegaan hoe horeca en handel met een beperkte oppervlakte toch voor wat betreft het publieke gedeelte daadwerkelijk voor iedereen toegankelijk kan worden gemaakt.

- Gemeentelijke regelgeving niet mogelijk

Tot slot zullen voortaan in de stedenbouwkundige verordening enkel zaken zijn opgenomen die op plan afleesbaar zijn. Niet op plan afleesbare aspecten van toegankelijkheid zullen elders worden opgenomen in regelgeving.

Wat blijft is dat gemeenten niet strenger kunnen zijn op het vlak van toegankelijkheid in een lokale verordening.

3. Ontwerp standpunt

- We **onderschrijven de ambities van de conceptnota**, met name de verschuiving van vergunnings- naar de ontwerpfase (hoe vroeger hoe beter...), de aandacht voor pragmatiek (afwijkingen blijven mogelijk) en de ambitie om duidelijkere regelgeving te maken met een meer eenduidig toepassingsgebied.
- Hoewel nu nog niet concreet duidelijk is hoe dit zal gebeuren, staan de gemeenten positief tegenover de ambitie om ook kleinere gebouwen die voor het publiek toegankelijk zijn (café, apotheek, huisartsenpost), zullen worden vervat in de regelgeving. Toch denken we ook dat er nog **verduidelijkingen nodig zijn over het toepassingsgebied**: bijvoorbeeld of vergunningsaanvragen waarbij geen architect nodig is of waar louter een functiewijziging wordt doorgevoerd ook onder het toepassingsgebied van deze verordening vallen. Het is ook onduidelijk of tijdelijke constructies (bv klascontainers, pop up restaurants) of publiek toegankelijke fietsstallingen en terrassen, onder het toepassingsgebied vallen. Er zijn grote kosten gemoeid zijn met de plaatsing van een lift in bestaande meergezinswoningen; is het nuttig dat deze in de praktijk meestal een afwijking moeten vragen?
- Enkel op plan afleesbare elementen opnemen in de verordening is stap vooruit. Wel vragen we ook al zicht te hebben op hoe de regelgeving eruit ziet voor niet op plan afleesbare elementen.
- Een **verslag dat bij het indienen van de aanvraag expliciteert dat de aanvraag de toegankelijkheidsregelgeving respecteert is een goede zaak**. Dit neemt werk uit lokale handen. Dat neemt niet weg dat we betreuren dat de toegankelijkheidsregelgeving dermate complex is dat het nodig is dat toegankelijkheidsspecialisten nagaan of aan de normen is voldaan. Het lijkt ons vanzelfsprekend een blijvende inspanning te moeten zijn om de regelgeving zo eenvoudig mogelijk te houden.

De vraag is of het verslag ook altijd per se moet worden opgesteld via externe verslaggevers (architecten) moet. Voor een deel van de gemeenten is dit in de praktijk een meerwaarde. Maar **het moet bv voor gemeenten als opdrachtgever van eigen gebouwen evengoed mogelijk zijn dat zij zélf attesteren of verklaren dat de regelgeving die zij in een later stadium zullen beoordelen**, is nageleefd. Sommige gemeenten hebben immers de kennis over (het respecteren van) de regelgeving wel degelijk zelf in huis.

- Bovendien wijzen we erop dat de vergunningverlenende overheid ook na het indienen van het toegankelijkheidsverslag niet weten of de door de aanvrager ingediende bouwaanvraag daadwerkelijk in overeenstemming is (gebracht) met het advies van de Inter. Dit zou op een gemakkelijke manier moeten kunnen worden achterhaald.
- We vinden het ook essentieel dat het toegankelijkheidsverslag over de toegankelijkheid **reeds bij het indienen van de aanvraag daadwerkelijk aanwezig is**; en niet later kan worden ingediend of pas bij de eindbeslissing aanwezig moet zijn, zoals bij de archeologienota. Op die manier zou een reële beoordeling van de toegankelijkheid door de ambtenaar en het college immers niet mogelijk zijn.
- Hoewel dit nu ook al zo is, vinden we **het principieel géén goede zaak dat gemeenten een Vlaamse verordening niet kunnen verstrengen**. Overigens verwachten we niet dat veel gemeenten van de mogelijkheid gebruik zouden maken als ze wél zou bestaan. Het is het omwille van het principe van de 'integrale toegankelijkheid' immers logisch dat een gebouw in de ene gemeente even toegankelijk is dan in de andere gemeente. Dan is het wel nodig dat de normen in de verordening voldoende de standaard van de integrale toegankelijkheid is.
- Er kan afgeweken worden van de normen in de verordening, na advies van Inter, die om tot haar oordeel te komen, gebruik maakt van 'afwegingskaders'. Het advies van Inter is daarbij niet bindend voor de vergunningverlenende overheid. **We vinden deze mogelijkheid tot maatwerk een goede zaak, op voorwaarde dat Inter snel kan antwoorden op de afwijkingsvraag**, die ongetwijfeld door het lokaal bestuur moet worden gesteld aan Inter. We suggereren dat Inter zich bij het al dan niet toestaan van afwijkingsmogelijkheden kan laten bijstaan van eventuele gemeentelijke adviesraden met personen met een handicap of door ervaringsdeskundigen. Bovendien is het belangrijk dat Inter haar adviespraktijk deelt met de gemeenten, zodanig dat ook gemeenten ervan kunnen leren en zij architecten en opdrachtgevers zo beter kunnen begeleiden in het (informele) vooroverleg voorafgaand aan het indienen van een aanvraag voor een omgevingsvergunning.
- De **handhaving bij het onverhoopt niet juist uitvoeren van de vergunning vraagt bijzondere aandacht**. De conceptnota verduidelijkt niet of het handhaven van de gewestelijke verordening een prioriteit is van de Vlaamse bouwinspectie. De Vlaamse overheid zou best uitdrukkelijk het handhaven van toegankelijkheid van publieke gebouwen als prioriteit opnemen. Indien dit niet zo is, betekent dit dat bij het onverhoopt niet naleven van de regelgeving de handhaving op het bordje komt van de gemeente komt. Zij hebben echter geen capaciteit op overschot om dit erbij te nemen. Daadwerkelijke handhaving blijft het zwakke punt van de regelgeving

- Onderzoek ter plekke door Inter, na een vermeende bouwovertreiding, is een meerwaarde. Het kalf kan dan echter al verdronken zijn, omdat een aanpassing om de toegankelijkheid werkelijk te verbeteren fysiek onmogelijk is geworden of onrealistisch duur. **Daarom zou Inter ook in een vroeg stadium moeten kunnen worden ingeschakeld** (tijdens de werken, om erger te voorkomen) én -als het kwaad geschied is- voorstellen moeten kunnen doen over wat dan wel een aanvaardbare oplossing is. Enkel vaststellen dat de regelgeving niet is nageleefd is niet voldoende. Een PV opmaken lost immers het toegankelijkheidsprobleem niet op. Bij het op het terrein gaan zou overwogen kunnen worden dat Inter gebruik maakt van de kennis bij relevante gemeentelijke adviesraden of ervaringsdeskundigen.
- Nog te vaak staan zaken die te maken hebben met integrale toegankelijkheid wel degelijk op het plan, maar wordt het toch niet zo uitgevoerd. Een as-built, dat achteraf aangeeft dat hetgeen is gebouwd conform de vergunning is gebeurd, is een meerwaarde, maar kan maar worden overwogen als dit voor alle aspecten geldt; en dus niet enkel voor toegankelijkheid.
- Investeer in opleidingen over de toepassing van de toegankelijkheidsregelgeving voor architecten en gemeentelijke personeelsleden .
